

Звіт про діяльність Європейської Комісії за демократію через право (Венеціанської Комісії) у 2008 році

(витяг щодо питання про богохульство)

Представлено Комітету Міністрів Ради Європи в Страсбурзі 28 травня 2009 року

[неофіційний переклад
Інституту релігійної свободи, м. Київ
з оригінального англomовного тексту]

<...>

Богохульство

Доповідь на тему «Співвідношення свободи вираження думок і свободи релігії: проблема регулювання та звинувачень у богохульстві, релігійній образі та підбурюванні до релігійної ненависті», яку Комісія прийняла на своєму 76-му пленарному засіданні, була підготовлена на прохання Парламентської Асамблеї. Попередня доповідь була схвалена у березні 2007 року. Міжнародний круглий стіл на тему «Мистецтво і священні вірування: від протиріч до співжиття» був організований Комісією в січні 2008 року в Афінах у співпраці з Грецької лігою прав людини.

Ця доповідь є первинним дослідженням, і як така вона не має на меті надати всі відповіді на складні питання, які виникають у сфері перетину свободи слова та свободи віросповідання.

На думку Комісії, підбурювання до ненависті повинне передбачати відповідальність і кваліфікуватися як кримінальний злочин, як це і є наразі практично у всіх державах – членах Ради Європи. Крім важливості цього, однак, положення про боротьбу з підбурюванням до ненависті повинні застосовуватися на недискримінаційній основі та без невинуватих відмінностей в їх застосування по відношенню до різних груп.

Образу на підставі належності до певної релігійної групи варто розглядати як "образу" та, таким чином, передбачати за це покарання. На відміну від цього, образу релігійних почуттів необхідно відокремити від вищезгаданого виду образи та не повинно за неї передбачати покарання. Богохульство не слід кваліфікувати як кримінальний злочин.

Аналіз відповідних європейських внутрішніх законів свідчить про те, що в загальноєвропейському масштабі покарання за підбурювання до ненависті мають чітку тенденцію до того, щоб не притягувати до відповідальності за богохульство, та тенденцію до декриміналізації образи релігійних почуттів. На думку Комісії, це правильний підхід для його застосування в майбутньому.

У доповіді підкреслюється, що демократичні суспільства не повинні ставати заручниками надмірної чутливості окремих осіб: повинна існувати можливість критикувати релігійні

ідеї, навіть якщо така критика може сприйматися деякими як образа їх релігійних почуттів. Побоювання насильницької реакції на це не повинні диктувати самоцензуру. Але розумна стриманість повинна застосовуватись у випадках, якщо конструктивна дискусія може замінити діалог сторін, які не слухають один одного.

Висновком доповіді є пропозиція нової етики відповідальних міжкультурних відносин – у Європі та світі.

<...>

Інститут релігійної свободи, м.Київ
www.irs.in.ua